

Gårdsnytt

Enebybergs Gårds Förening

2/2019

Taxi i Enebyberg

Föreningen behöver hjälp

Biologisk mångfald

Ordföranden har ordet

Ölprovning, civilförsvaret, aktuella planer i kommunen, samt - inte minst - våren i form av blåsmusik, insekter, blommor och vandringar både i vår egen skog och i Bergianska. Ja, den som deltar i föreningens olika aktiviteter får vara med om de mest skilda upplevelser. Och det är kanske det som är föreningens uppdrag, att skapa mötesplatser för alla som, i ett brett perspektiv, är intresserade av vad som händer i och präglar vårt samhälle.

I detta nummer av Gårdsnytt ger vi några glimtar från allt som har hänt under de senaste månaderna. Dessutom kan ni läsa ett par längre reportage, dels om ett par av de taxiföretag som har funnits i kommunen och som berättar om ett småskaligt företagande med lokal bas, dels om vad vi kan tänka på för att få vackra och levande trädgårdar. Trädgårdarna sätter på många sätt sin prägel på villasamhället och det gäller att ta tillvara på de pollinerande insekternas arbete. Nyckeln heter bin och humlor.

Ni undrar kanske hur det går med renoveringen av gården. Det undrar jag också. För just nu, i skrivande stund i mitten av maj, nås vi än en gång av ett negativt besked. Kommunens fastighetsbolag Djursholms AB, som äger gården, har beslutat att skjuta på avgörandet. Det visade sig att de anbud som kom in vid den upphandling som skett under vintern blev för dyra. Så nu blir det omtag som inte avgörs förrän efter sommaren. Projektet ska bantas och hugade entreprenörer får komma in med nya förslag.

Vi börjar vänja oss. Alla vet att gården behöver en rejäl upprustning. Men det tycks vara omöjligt att komma till skott. Samtidigt finns det ett samband mellan ambition, möjlighet och nytta. En alltför begränsad upprustning kanske blir billigare i det korta perspektivet. Men samtidigt minskar möjligheterna att använda gården till det som den tidigare har varit så värdefull för – fester, möten och konferenser och allt annat som kan passa i den fina miljön.

Vi fortsätter dialogen med kommunen och Djursholms AB. Men jag måste erkänna att jag ibland börjar miss-trösta lite...

På årsmötet i mars diskuterade vi hur föreningen ska utvecklas i framtiden. Frågan är ganska akut, om vi både ska ha möjlighet att arrangera olika aktiviteter och bemanna de funktioner som måste finnas för att hålla igång verksamheten. Läs mer om det på nästa sida och fundera över om du själv kan hjälpa till med något, stort eller litet, tillfälligt eller återkommande.

Jag och resten av styrelsen vill önska alla en riktigt skön sommar!

Carl Johan Gezelius

Enebybergs Gårds Förening och Gårdsnytt

Enebybergs Gårds Förening
c/o Carl Johan Gezelius
Blockstigen 4
182 46 Enebyberg
www.enebyberg.com
info@enebyberg.com | 072-742 68 88
Bankgiro 529-2792

Ansvarig utgivare: Carl Johan Gezelius
Redaktör: Anders Fridell
Grafisk form: Oscar Gezelius
Tryck: Stockholms Lito Grafiska, Danderyd
Omslag: En kakelugn i Enebybergs gård.
Foto: Carl Johan Gezelius

Föreningen behöver hjälp

Diskussionen på årsmötet om föreningens framtida inriktning var värdefull, men kräver en fortsättning. Som vi har berättat tidigare är det svårt att bemanna styrelsen och våra olika arrangemang. De som är engagerade tar redan på sig ett stort ansvar, men det räcker inte. Det behövs fler personer som kan vara med och driva verksamheten framåt i styrelsen, i arbetsgrupper och i det löpande arbetet med evenemang, tidning med mera.

Vi behöver helt enkelt en högre aktivitet bland medlemmarna.

Detta år, året då föreningen fyller 40 år, blir på sätt och vis ett ödesår. På det senaste årsmötet misslyckades vi att fylla styrelsen med tillräckligt många ledamöter. Flera platser är vakanta. Om det inte händer något dramatiskt där lär det bli ännu svårare vid nästa årsmöte, eftersom flera av dem som är mest aktiva idag tycker att de har "gjort sin värnplikt" för föreningen och av olika skäl planerar att lämna sina uppdrag.

Trots det försöker vi hålla igång verksamheten så som medlemmarna vill och är vana vid. Det är stimulerande att se att så många arrangemang lockar deltagare. Arbetet med att systematisera föreningens bildarkiv fortsätter. Där tycks det som att det ska gå att skapa en fungerande arbetsgrupp.

Men föreningen har fler uppgifter. Vi tror, till exempel, att det vore värdefullt att på ett systematiskt sätt med bild och text dokumentera den restaurering av gården som förhoppningsvis kommer igång i sommar och som lär ta åtskilliga månader. Vem ska göra det? Och vem vill ta på sig att vara redaktör för Gårdsnytt? Vilka frivilliga håller i midsommarfirandet, julgransplundringen, det återkommande mötet med Enebybergs tredjeklassare och mycket annat?

Ja, som ni förstår är detta både lite av ett nödrop och en förvarning om att föreningen kan komma att tvingas att förändras.

De som engagerat sig i styrelsearbetet eller på annat sätt bidrar med värdefulla insatser, till exempel som Gårdsnyttutdelare, gör det för att det på många sätt känns värdefullt, roligt och viktigt. Enebyberg förtjänar en riktig och aktiv hembygdsförening. Men vi står ändå inför ett vägval. Vi måste bli fler som är med i vardagsarbetet. Alternativet är att vi måste prioritera insatserna på ett annat sätt än idag. Det kommer att påverka föreningen på många sätt.

Här är tre konkreta behov och önskemål som vi hoppas att vi kan lösa:

- Praktiskt arbete under till exempel midsommarfirandet. Det är inget tungt och besvärligt. Men det krävs flera personer för att klä och resa stängen.
- Dokumentation av det kommande arbetet på gården. Det är ganska bråttom, så det kan komma igång innan ombyggnaden börjar.
- Vem eller vilka vill ta hand om Gårdsnytt? Det är kanske en uppgift som kan delas mellan en textansvarig redaktör och en layoutansvarig.

Under tiden arbetar valberedningen på för att komma med förslag till kommande styrelse. Hör gärna av dig till föreningen och du är intresserad av något av allt det som bör göras.

Foto: Carl Johan Gezelius

Biologisk mångfald

Så här gör kommunen och så här kan du göra på din egen tomt.

Stadsträdgårdsmästare Karin Almén och ekolog Karin Lönnberg arbetar på kommunens enhet Park & Natur som förvaltar Danderyds parker och grönområden. Här ger de råd och tips om vad vi som äger villaträdgårdar kan tänka på för att få en biologisk mångfald.

När detta skrivs befinner vi oss precis i skomakarens semester, mitt emellan Hägg och Syren. Det är den finaste tiden på året i mångas tycke. Pingstliljorna blommar fortfarande och tulpanerna börjar slå ut. Det är en härlig tid.

Men tyvärr kommer ständigt nya larm om hur illa det är ställt för våra pollinatörer. Insekterna har många funktioner. De är föda för fåglar och fladdermöss och arbetar också med pollination, som vi är helt beroende av för vår matproduktion. Forskning visar att så mycket som 70 procent av insekterna har försvunnit de senaste 30 åren.

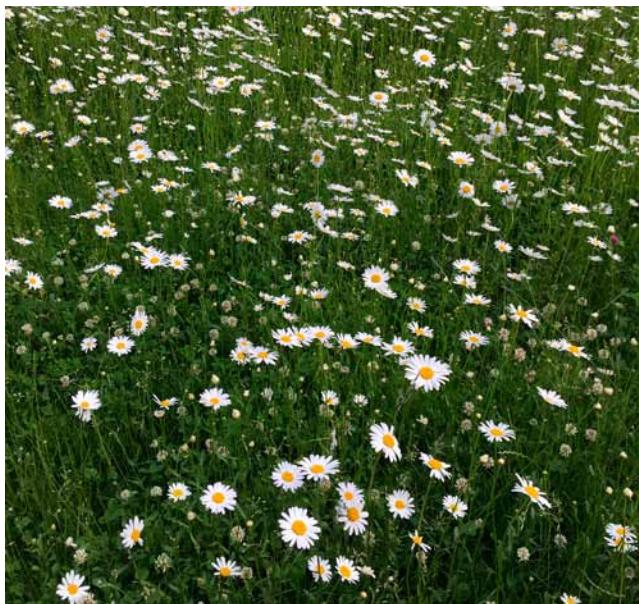
Vår kommun har många fina grönområden med höga naturvärden med en rik biologisk mångfald och oerhört spännande miljöer runt knuten. Det är miljöer där man kan studera både intressanta och mycket sällsynta arter.

Även många villatomter har mycket grönska, med stora uppvuxna träd och ett lummigt utseende. Detta förstärker ytterligare kommunens rika biologiska mångfald.

Här finns många fina miljöer med gamla ekar och tallar som ofta står på privat tomtmark. De utgör en viktig livsmiljö för tusentals arter som är knutna till dessa gamla jätteträd. Många av dessa arter är dessutom rödlistade, det vill säga väldigt ovanliga eller på nedgång, vilket gör dem särskilt skyddsvärda. Genom att värna om träden värnar vi också hela det ekosystem som är knutet till dem.

Äng eller gräsmatta?

En del av kommunens naturvård är att vi successivt har förvandlat gräsmattor till ängsmark. Istället för att klippas flera gånger per säsong sköts de numera med slätter. Halva ytan slås i juni och andra halvan i augusti. Året därpå växlas ytorna som de slås i omvänd ordning. Detta ger ytor som vi människor kan vistas på och använda hela säsongen, samtidigt som de ger en rik blomning under lång tid och ängens alla arter kan fullborda sina livscyklar. Fjärilar hinner utvecklas från ägg till fullvuxen fjäril och växterna hinner fröa av sig.

Vi rör oss mycket omkring i Danderyd för att besöka parker och naturområden och ser en hel del trädgårdar som ger inspiration. Något mycket glädjande som vi har observerat är att fler och fler väntar med att klippa sina gräsmattor och släpper upp små blomsterängar som blommar fulla av prästkragar lagom till midsommar. Där har man verkligen optimerat ytorna så att man får så mycket blomning som möjligt under så lång tid som möjligt.

Senare på säsongen kan man klippa eller slå gräset och lägga det på komposten där det blir prima jord till rabatterna. Genom att ta bort det klippta gräset slipper man den gödslande effekten som det ger om det ligger kvar. Detta leder med tiden till att gräset växer kortare och de blommande växterna får chans att kunna hävda sig bättre. Har du för liten tomt för att anlägga äng? Då kan du till exempel klippa mer sällan och låta vitklövern och brunörten i gräsmattan få gå i blom emellanåt.

Vatten, damm eller fågelbad

Det kan verka trivialt att få in vatten i trädgården. Men det är verkligen viktigt, speciellt en sommar som den 2018. Då kan det hända att till och med rävar och rådjur kommer för att dricka och bjuder på naturupplevelser på riktigt nära håll. Även pollinatörerna behöver dricka när det är riktigt torrt och varmt, eftersom vätskan i nektarn inte räcker till.

Om man har en stor trädgård kan man anlägga en stor, naturlig damm. Den blir snabbt en viktig boplats för sländor, vattenlevande skalbaggar och groddjur. Om dammens kanter får vara flacka säkerställer man att groddjuren kan ta sig i och ur vattnet på ett bra sätt, men även att igelkotten kan ta sig upp om han skulle ha otur och dratta i. Växterna som planteras vid dammens kanter kan vara spektakulära och tillföra både vacker blomning och viktig föda åt insekter och djur.

Om du inte har plats för ett större vattenhål så räcker det långt med mindre baljor, fågelbad eller hinkar med lecaculor flytande i. Då kan insekter landa och dricka utan att drunkna.

Blomningssäsong

När du planerar och planterar blommor i din rabatt, se till att försöka få till en så lång blomningssäsong som möjligt. Genom smarta växtval kan du få något som blommar från snösmältning till höstfrost. Välj växter med mycket nektar och pollen – det uppskattas av humlor, bin och fjärilar. Några växter som kan passa bra är små lökar som krokus, vintergäck, scilla, chionodoxa, snödroppar och balkansippa samt julros, olika nävor. Plantera även kryddväxter som timjan, salvia, rosmarin, kungsmynna, lavendel och isop.

Boplatser och gömslen

Tycker du att det finns trevligare saker än att anså trädgården minutiöst? Utmärkt! Genom att låta en del av trädgården vara lite naturlig erbjuder du boplatser och gömslen för många djur. Ett buskage blir en plats där småfåglar kan söka föda och skydd, och en kvarlämnad löv- eller rishög kan bli en vinterbostad åt igelkotten. Genom att sätta upp fågelholkar och insektshotell skapar du boplatser för trädgårdens nyttiga små invånare.

Med medvetna val och små förändringar i hur du sköter din trädgård kan den bli hemvist för en rik mångfald av blommande växter, flitiga bin och sjungande fåglar.

Två taxiveteraner minns

Taxiägarna Arne Andersson och Rolf Söderlind minns tiden då taxirörelserna verkligen var lokala.
Foto: Anita Andersson

”Tänk om väggarna kunde tala” brukar man säga ibland. På föreningens årsmöte i mars var vi många som talade om föreningens framtid. Det var viktigt och intressant. Men tänk om också alla deltagarnas erfarenheter av utvecklingsarbete och entreprenörskap kunde tala och beskrivas. Där var så många personer som på olika sätt medverkat till att bygga upp samhället – till exempel inom utbildning, företag och kommunikation.

På en bänkrad satt två par, Andersson och Söderlind. Arne Andersson och Rolf Söderlind kan sägas vara födda in i taxirörelsen. Arne i Enebyberg och Rolf i Stocksund.

Sedan slutet av 1920-talet fanns Enebybergs Bilstation, med adress Fenixvägen. Taxirörelsen startades av Arnes föräldrar Sven och Linnea Andersson. Telefonen fanns i hemmet och när Linnea öppnade kiosk på tomten vid Stockholmsvägen drogs telefonledningen dit så att hon kunde svara även när hon var i kiosken.

Så här på våren är vi många enebybergare som minns

hur den stora gräsmattan mellan huset och kiosken prunkade med krokus och andra vårlökar. Arne hade börjat köra 1955 och blev egen droskägare 1962. Rörelsen ingick nu i Täby-Enebybergs droskägarförening. På 1950-talet hade man fått radiodirigering och kunde ropa ut beställningarna till de olika uppställningsplatserna – Fenixvägen, Roslags Näsby, Täby kyrkby och Näsby-park.

Stocksunds Automobilcentral fanns på nuvarande Bengt Färjares väg. Den startades av Gustaf Lindblom 1922 och övertogs 1935 av Rolfs föräldrar Torsten och Mae Söderlind. Telefonväxeln låg i deras bostad och sköttes av Mae. Hon var kanadensiska. Det var en välutbildad kundkrets som tyckte det var roligt att även testa sin engelska när man beställde drosk.

I Stocksund fanns också Edlunds bilstation, men det var ingen farlig konkurrens för, som en kund sa, ”Söderlinds hade ju sina tre Hudson 1926 med blå plysch och guldränder i klädseln”.

År 1945 hade familjen flyttat till Nora i Danderyd. Då flyttades också beställningscentralen och var nu i en kur vid Invernessvägen/Norrtäljevägen, där droskägarna från Danderyd och Stocksund samsades. Sedan slog man ihop sig med åkare i Djursholm och blev Danderyds taxi med central på Golfvägen vid Mörby Centrum. Rolf, som till följd av sin fars tidiga bortgång hoppade av från sina universitetsstudier, blev taxiägare vid 23 års ålder.

Arnes och Rolfs vägar korsades ganska snart. Och de var inte konkurrenter, snarare tvärtom. Båda har varit ordförande i den ekonomiska föreningen Norrort Taxi. Förarna som körde i Täby - Enebyberg hade inget samverkansavtal med Stockholms Taxi vilket däremot taxiägarna i Danderyd och Djursholm hade. Så när en Täby-Enebyberg registrerad taxibil körde en kund till Stockholm fick föraren inte plocka upp en kund i Stockholm och fortsätta att köra inne i stan. Så småningom kom det till ett samverkansavtal.

1975 blev det en gemensam beställningscentral i Bergshamra, Solna, för Lidingö Taxi, Norrort Taxi och Solna Taxi. Norrort Taxi hade nu ett 40-tal medlemmar. Då hade Rolf slutat med persontaxi och börjat jobba för transportföretaget ASG, medan Arne fortsatte med taxi fram 1997, då han gick i pension.

Där slutar min inblick i sjuttio år av taxihistoria i Norrort.

Anita Andersson

Tioåringarna möter gårdens historia

En hembygdsgenomsökning tar gärna på sig att låta uppväxande generationer få del av den lokala historien. Det skapar både en hembygdskänsla och förståelse för att det samhälle som man växer upp i inte alltid har sett ut som det gör just nu.

Sedan länge har Gårdsföreningen en tradition där vi bjuder in ortens barn för att de ska lära känna sitt Enebyberg lite bättre.

Under tre dagar i maj besökte Enebybergs fem klasser med barn från årskurs 3 Enebybergs gård under var sin för- eller eftermiddag. Det blev en tidsresa i Enebybergs historia både inne på gården och i omgivningarna. Barnen fick till exempel höra historien om den stora stenen i skogen strax väster om gården och se var smedjan och andra byggnader hade stått.

Barnen fick som uppgift att leta efter spökspår i huset. ”Det finns inga spöken - det vet ni och det vet jag - men

en så här gammal gård måste ju ha ett spöke.” Så vi bad barnen hjälpa till att hitta eller hitta på ett eller flera spöken för gården.

Klass 3 E lämnade sina bidrag samma vecka. Besöken gjorde uppenbarligen intryck på barnen. De berättar till exempel så här hur de uppfattade huset och besöket. Och de verkar ha uppfattat det viktigaste:

“Eneby gård är en gammal gård den 1775. Det sägs att det finns spöken uppe på vinden”.

“Huset var gammalt men väldigt fint. Det var lite trasigt på insidan. Det var hål i väggarna på vissa ställen och färgen hade flagnat på väggarna. Det var lite av ett spökhuis”.

“När vi kom dit var taket rostigt. För femtio år sedan var huset övergivet. Ungdomar tjuvrökte där och hade hemliga klubbar och egna kalas”.

Tack, alla barn, för ert intresse och era berättelser. Vi hoppas att besöken har grundlagt lite hembygdskänsla och intresse för Enebyberg, som ni kan ha glädje av i framtiden.

Enebybergs gård, sedd från väster. Mycket känns igen, men omgivningarna har förändrats. Målning av okänd konstnär.

Efterlysning

Inför våren och sommaren hoppas vi få tips om fler sevärda trädgårdar i Enebyberg. I fjol fick vi tillfälle att njuta av Regina Ponsells oas. Kom med förslag om du vet om något mer som kan vara värt ett besök!

Foto: MHX, Wikimedia Commons, CC BY-SA 2.0

Midssommar på Enebybergs gård

Även i år arrangerar föreningen ett traditionsenligt midsommarfirande i grönskan i trädgården bakom Enebybergs Gård. På grund av den stundande renoveringen av gården har vi inget kök, så den som vill fika får ta med en egen kaffekorg.

Som vanligt måste vi hjälpas åt för att det ska bli lika roligt och trevligt som det brukar vara. Vi hoppas därför att så många som möjligt kan hjälpa till med förberedelserna under förmiddagen då midsommarstången ska smyckas och resas.

9.30 samlas vi för att klä stången.

13.00 kommer folkdanslaget.

Ringlekar. Skämttävlingar. Ta med egen kaffekorg. Grindslant ger saft och bulle/muffins till barnen.

Bryggare Berg gav smak åt ölprovning

Den 11 mars ordnade Enebybergs Gårds Förening ett studiebesök på Danderyds Bryggeri. Jag hade inga större förväntningar, men tyckte att de var "ett måste" att ha besökt kommunens enda bryggeri, men verkligheten överträffade stort mina förväntningar!

Danderyds Bryggeri tror sig vara Sveriges minsta bryggeri, men har ändå 75 olika sorter, dock inte samtidigt! Jag hade erfarit att Belgien med sina många småbryggerier erbjuder en uppsjö av udda öl, men det är ingenting mot de smaker som Danderyds bryggeri erbjuder. Anita Andersson på Gårdföreningen sa "jag måste ompröva vad ett öl är för något". Det är för mig en obesvarad fråga hur jag skulle uppleva ett sådant här öl om det blev mitt standardöl, men när du vill bjuda på eller uppleva något annorlunda, så har det sin självklara plats.

Vi var en liten grupp, fler kan de inte ta då tillverknin- gen sker i en liten källarskrubb. Vi fick prova fem olika ölsorter i intilliggande restaurang och gradera dem efter

olika skalor. Smaken skilde sig starkt mellan deltagarna, själv uppskattade jag "Passion" med smak av exotisk frukt och "Bryggare Berg" med en mer komplex smak, låg beska och en viss syrlighet.

Var kan man då köpa öl från Danderyds Bryggeri? Ja, det är inte enkelt. Vi har ju vår svenska alkohollagstiftning. Det är systemet eller ett fåtal restauranger som gäller och systemet har det inte på lager. Först måste du kontakta Danderyds Bryggeri för att få fram vilka sorter som för närvarande är beställningsbara. Du måste också fråga om det ligger på 33 cl flaska eller vad annat? Sedan får du gå in på systemets hemsida och registrera dig som kund. Därefter får du, lite ologiskt, gå in på privatimport på systemets hemsida och lägga en förfrågan. Efter några dagar får du ett prisförslag från systemet och kan lägga en beställning

Lars Avellán

Sen sist ...

...har vi hunnit med ganska mycket. Det har varit en händelserik vår, som på många sätt har gått i naturens och växtlighetens tecken.

Karin Lönnberg berättar om vår närmaste natur.

både växt- och djurliv. Den som går ut i naturen med öppna sinnen kan hitta mycket att njuta och förundras över.

Ett annat naturnära ämne var temat på sammankomsten i mars om hur man kan skapa en vacker och inbjudande trädgård där bin och humlor och andra pollinerare – och deras larver – trivs. På annan plats i denna tidningen kan du ta del av de tips och råd som Karin Lönnberg och stadsträdgårdsmästare Karin Almén gav oss.

Ett tredje arrangemang med trädgårdstema var kvällen i Bergianska trädgården vid Brunnsviken. Bergianska är en av landets främsta trädgårdsmiljöer, med både inhemska och exotiska växter. Dessutom är det en vacker park som alltid förtjänar ett besök även, om den inte ligger riktigt på vår hemmaplan.

Fredrik Näslund ger "överlevnadstips"

Kommunens ekolog Karin Lönnberg ledde en uppskattad vandring i vår egen skog och pekade på att vår vardagliga närmiljö, som vi ständigt har in på oss, rymmer mycket spännande och intressant

Näslund från Danderyds civilförsvarsförening gav oss tips vid ett möte i februari.

I samband med årsmötet i mars träffade föreningen det nya kommunalrådet Hanna Bocander. Hon beskrev en kommun med stora ekonomiska problem, som kommer att påverka kommunens verksamhet. Men hon betonade att den fortsatta samhällsutvecklingen med trafiklösningar och byggnation, måste ske i en bättre dialog med invånarna än vad som gällt hittills.

Hanna Bocander förklarar kommunens ekonomiska situation

En mångårig tradition som uppskattas av många är den lilla konsertturné runt om i kommunen som Danderyds egen blåsorkester varje år gör på förmiddagen den 1 maj. Även i år stannade orkestern till vid Eneby Torg och framförde sina traditionella vårsånger.

Värmusik på torget

I mars arrangerades två ölprovningar på Danderyds eget bryggeri, som ligger i Sättraområdet i Danderyd. Här intill kan ni ta del av Lars Avellåns berättelse om att det är skillnad på öl och öl.

Foto: Carl Johan Gezelius

B

AVS: Enebybergs Gårds Förening, c/o Carl Johan Gezelius, Blockstigen 4, 182 46 ENEBYBERG 072-742 68 88

Kalendarium

21 juni Midsommaraftonsfirande på Enebybergs Gård

9.30 samlas vi för att klä stängen.
13.00 kommer folkdanslaget.

Om du inte gjort det förut, ber vi dig sända din e-postadress till info@enebyberg.com
Prata gärna med din granne också om att bli medlem!

18 augusti Vi firar sommarlovet's sista dag med en trädgårdsfest 13.00 - 15.30

12-20 oktober Danderyds kulturbiennial 2019

Under kulturbiennalen firas bland annat att Enebybergs Gårds Förening fyller 40 år i år.

Osäkerheten kring renoveringen av gården gör det svårt att planera föreningens aktiviteter. Därför är höstprogrammet ännu inte fastställt. Men alla arrangemang presenteras på föreningens webbplats enebyberg.com. Dessutom sätts det upp affischer på anslagstavlor i Enebyberg.

Har du bytt adress? Sänd din nya adress till:

Jan Löfgren
Slångränd 13
182 45 ENEBYBERG
info@enebyberg.com
073 - 440 60 93

ENEBYBERGS GÅRDS FÖRENING

www.enebyberg.com